

Cápával a Balatonra

RAB LÁSZLÓ

KÉPMENTŐ

1970 forró nyara. Keresik Labancz Anna gyilkosát, megalakul a Queen és az ABBA, végleg szétesik a Beatles. Anyám megszimatozza, hogy a Vörös Október Ruhagyár kedvezményesen kínálja a ballagási öltönyt, ezért nyár végén beszerzi kajla gyermekének a cájgot.

– Jó lesz a tánciskolai vizsgabálba is – dörren rám, amikor először megtagadom az öltöny felvételét. Szerencsére januárra, amikor épp a csacsacsát és a bécsi keringőt ropom a művház parkettjén (a 111 éves Tetz Hédi zongorán veri a ritmust, és rumbázás közben Isten neveletlen barmainak nevez minket), jó tizenöt centi hibázik a hosszúságból, fél év alatt ennyit nyúltam. Anyám újra elzarándokol a ruhagyári szaküzletbe, megint nélkülem, mert én éppen Komjáthy György kívánságműsorát hallgatom, és rángatom a fejem a Deep Purple-re. Mire apám mérgében elvisz Ceglédre a Kőrösi útra a másfél mázsás, kackiás bajszú borbélyhoz, Szívós úrhoz, és csak annyit mond neki: „A szokásost, Pali bá.” A borbély azonnal megkeresi a nullásgépet. Én hüvelyk- és mutatóujjammal jelzem, hogy csak picikét kéne vágni a hajamból, mert a Hungária Koncert a Marson című lemezén láttam, hogy Fenyő Miklós és Barta Tamás lobonca milyen szépen mutat. – Meglesz, fiacskám – mondja az öreg borbély, és nekiereszti a tarkómnak a nullást. Rövid hajjal és rövid gatyában araszolok a vizsgabálra, Tetz Hédi rémületében rábukik a zongorára, amikor megpillant.

Hát ha még azt is tudta volna, hogy angolkeringőzés közben egyfolytában azon studéroztam, hogy kell szabályosan smárolni! Erről ugyanis a felmenőim, a tanáraim és az élemedett korú tánctanáró elfelejtett tájékoztatni. Egy-két tapasztaltabb osztálytársam pontos útmutatót adott ugyan, de a gyakorlatban kiderült, hogy az elméleti tudás sajnos semmit sem ér.

Arról, hogy kereket hogyan kell cserélni, valamivel többet tudhattam. De nekünk otthon nyilván nem lehetett ilyen autónk, erről mi Trabant-országban csak álmodozhattunk. A Balcsira igyekeztek a fiatalok. Belgák lehettek vagy franciák? Csodaautókkal vágtak neki az útnak, a képen látszik a másik hátulja, defektet kaptak. A rendszámot közzé tettem a Facebookon, ismerőseim segítségét kértem, mondanák meg, miféle. A C adómentes járművet takar, írta egyikük, amit persze nem értem. Miért kellett egy Citroën Cápának adómentesen futnia az úton? Magyarok cserélnék a kereket, csak még nem fizették meg az autó után a vámot? „A kép csakis '73 után készülhetett” – írta egy öreg autókban uta-

Egy gyors kerékcseré a Balaton felé vezető úton

FOTÓ: NÉPSZABADSÁG-ARCHÍV - MIKÓ LÁSZLÓ

zó ismerős. Ami azért lepott meg, mert a fotó 1970 augusztusában készült.

A Balatonra persze mi is eljutottunk, száz forintba került egy hétre az akali tábor, jó tanulmányi eredményért adták az évszórót. A tánciskolai szünetek smacis kudarcait itt lehetett gyakorlati ismeretekkel ellensúlyozni. Nem akarok nagyozni, de a táborokból tanult emberként térhettem vissza iskolakezdésre.

Egy ilyen autó megfizethetetlen volt számunkra. Kocsi helyett akkoriban inkább kenyeret vettünk (kilóját három hatvanért), a lecsókolbász kilójáért 28, egy rúd téliszalámiért 68 forintot kértek a boltban. Egy forint volt a krumpli és a cukor kilója, ennyit kellett fizetni a metrójegyért, 2 forintért lehetett moziba menni. A Sportszeletet 1 forintért, a Korfu csokit 1,20-ért adták. A francia krémesért 2,50-ot, a simáért 1,20-át kértek a cukrászdában. A telek bontani való házzal nagyjából ugyanannyiba került, mint egy falusi lagzi: 10 ezer forintba. Egy használt Volkswagen Bogá-

rért egy százast kellett adni (160-at kellett leszurkolni a vizsgadíjra), a Skoda S 100-as 72 ezer forintért kelt el azok között, akiknek volt kiutalásuk. A Népszabadság ára hétköznap 80 fillér volt, a szombati lapért 1,20-at kellett adni. A szódás apám Ceglédre talán egy sör árát (3,60) fizette a borbélynak, miközben 10 fillért kapott minden üveg megtöltéséért.

Nem sokkal azután, hogy a Citroën Cápával utazó, gyanúsán jómódú fiatalok kereket cseréltek (egy ismerős szerint ezzel csak álcázták magukat, minden bizonnyal kémkedtek Magyarországon), Chilében győzött Salvador Allende a választásokon, Jimi Hendrix kijött a Band of Gypsys, a Pink Floyd meg az Atom Heart Mother című lemezével. Labancz Anna-ügyben viszont tovább sűrűsödött a homály, nem lett meg a gyilkos. Negyven évvel később Asperján György író „megtalálta”, amikor könyvet írt. De nyolc hónapos felfüggesztett fogházzal, meg öt és fél millió forintos kártérítéssel „fizetett” az oknyomozásért.

A KÉPMENTŐ rovat 2007 márciusa óta jelenik meg a Nolon és a lapban. A képeket Rédei Ferenc válogatja a Népszabadság gazdag fotóarchívumából

Harc a televénnyel

PALUGYAI ISTVÁN

Az egyik legnehezebb feladat szembeállni az örök hülyeséggel. Különösen a tiszta ész logikájának fegyverével. A hülyeség ugyanis teljesen más alapokon épül fel. Jórészt érzelmi síkon, másrészt a globálisan is egyre gyatrabbá váló, a felnövő elmét az ostobaságokkal szemben mind védtelenebbé tevő közoktatás tevéleges közreműködésével. Ehhez az interneten és a bulvármédiában minden nehézség nélkül hozzáférhető ökörségek csak hozzáteszik a maguk kellőképpen káros szeletét. Az egyik legszomorúbb terep, ahol ez a hatás tetten érhető, az áltudományok területe, s ezek közül is különösen a testünkkel, egészségünkkel, esetleges gyógyulásunkkal kapcsolatos tévhitek. Boldogkői Zsolt épp ezek ellen vette fel néhány éve a kesztyűt. Olyasmire vállalkozott, amire előtte kevesen: biológusprofesszorként, akadémiai doktorként, a szegedi orvoskar tanszékvezetőjeként a legnépszerűbb médiákban vállal szereplést, cikkíróként, viták résztvevőjeként. A tudományos keresztes lovag kedvelt céltáblája a homeopátia, de az összes, modern korunk eufemizmusával alternatív gyógymódnak nevezett módszert görcső alá veszi, ahogy szakadatlan küzdelmet folytat a táplálkozással kapcsolatos közkeletű hiedelmek, tudományos alapot nélkülöző divatirányzatok ellen is. Mindezt sajátos stílusban, kérlelhetetlen elszántsággal teszi. Sokan persze azonnal nekimentek, s nem is elsősorban a sarlatánok, a zsíros bizniszen meggazdagodottak,

hanem egyrészt az átverték, a boldog áhitattal hívók, másrészt a hamis objektivitást számon kérő média képviselői. Kétségtelen, Boldogkői nem finomkodik, nem próbálja becsomagolni véleményét, nem akarja relativizálni azt, ami az igazolható tudományos ismereteknek nem felel meg, nem mondja a feketéről, hogy szürke. Néha ironizál, csipkelődik, sőt gúnyos, ami sokakban ellenérzést kelthet, de aki hajlandó végigkövetni fanyar humorú gondolatmenetét, annak világossá válnak az áltudományos módszereken tángoló rések, amelyek szinte ordítanak: ide lőj!

A professzor most megjelent könyve, a Hiénák a betegágy körül egyfelől az alternatív gyógymódok televényszerűen burjánzó sokaságát veszi sorra a kértáttel való gyógyítástól az erőtereken és az íriszdiagnosztikán át a kristálygyógyászatig és a legkülönfélébb rákgyógyító csodaszerekig. Szinte elképzelhető, mekkora az isten állatkertje, miféle marha-

ságok tartják rabságban emberek tömegeit, de hát ha baj, van az emberek többsége mindenbe megpróbál belekapaszkodni, kiváltképp, ha a hagyományos orvosi kezelés nem ad fogódzót a lelki bajokra, nem kezeli a beteget olyan álszent megértéssel és türellemmel, mint a sarlatánok. Ehhez hozzájön a politika, amely a szavazatmaximalizálás érdekében nem akarván szembemenni a tömeggel, sok országban valamilyen módon törvényi kiskapukat nyit a miszticizmusnak, kedvező légkört teremt a tudományos alapú gyógyítás elleni hangulatnak, sőt az efféle ismeretek jól fizető tanfolyamok formájában még egyes egyetemekre is beszivárogtak.

A könyv második fő csapása a táplálkozással kapcsolatos divatokat veszi sorba a paleolit diétától a méregtelenítésen és a zsirégetésen át a lúgosításig. Itt Boldogkői nem mindig ad kész válaszokat, hiszen mint mondja, a táplálkozással foglalkozó kutatások még a puha tudományok közé tartoznak, az étrend hosszú távon fejti ki hatását és ezalatt nehéz ellenőrizni, hogy a kísérleti személyek mit és mennyit esznek. Arról nem is beszélve, hogy embereken csak korlátok között lehet kísérletezni, az állatokon kapott eredmények pedig nem mindig adaptálhatók ránk.

A szerző kendőzetlenül beszél a médiában folytatott harcáról is, benne a fő támogató és ellenvéleményekkel, s ezekre adott válaszával. De hogy némi hiányérzetemről is szóljak, néhány „terápia” esetén a szerző olyan erővel üti le a labdát, hogy a másik oldalon állónak még csak lehetősége sem nyílik a szellemi védekezésre, s a vereség esetleges elfogadására, ami akár azonnali ellenérzést szül. Másról meg a tudományos ismeretterjesztés terén érzem, hogy Boldogkői lazán veszi a szakmai ismeretek kellő lebegtetését, a szakkifejezések igényes magyarázatát, ami talán a szerkesztői kontroll hiányának tudható be. Ettől eltekintve az Akadémiai Kiadó hasznos kötetét minden iskolában ajánlanám, amihez persze jól jönne egy útmutató tanár segédlete.

BOLDOGKŐI ZSOLT:

Hiénák a betegágy körül

Akadémiai Kiadó, 2016
320 oldal, 3400 forint